

Beheerovereenkomsten: wat moet er beter?

Meer flexibiliteit en waardering zijn welkom

Hoe kijken landbouwers naar beheerovereenkomsten en wat is nodig om hen te overtuigen? Op die vragen zocht het Europese Interregproject Partridge een antwoord via een enquête in vijf Europese regio's waaronder Vlaanderen. Daaruit blijkt dat boeren vooral nood hebben aan een minder rigide benadering van de beheerovereenkomsten. Ook advies en een hogere vergoeding kan dienen als motivatie om zo'n overeenkomst af te sluiten.

Liesbet Corthout / illustraties: Joris Snaet

Zowel de Europese Unie als de nationale overheden bedelen beheerovereenkomsten een belangrijke rol toe voor het behoud en de verbetering van de biodiversiteit op landbouwgronden. Maar hoe maak je van beheerovereenkomsten een blijvend succes? Om het antwoord op die vraag te vinden, organiseerde het

Partridgeproject een bevraging bij een kleine 900 boeren en jagers in Schotland en Engeland, Denemarken, Duitsland, Nederland en België (Vlaanderen). Kwamen onder andere aan bod: de beheerpakketten en de flexibiliteit ervan, de vergoedingen die er tegenover staan, de administratie die erbij komt kijken, de controle, advisering en

een overzicht van de populairste maatregelen. Belangrijk om mee te geven is dat niet in elk land dezelfde maatregelen beschikbaar zijn, en ook niet overal is de ondersteuning hetzelfde.

Gratis advies

De meeste ondervraagde landbouwers geven aan dat het voor hen cruciaal is om advies te krijgen, zodat ze hun beheerovereenkomst oordeelkundig kunnen uitvoeren. Ze willen vooral te weten komen welke pakketten ze het beste kunnen kiezen en zijn op zoek naar een antwoord op technische vragen. Deze adviezen kunnen komen van verschillende instanties, bijvoorbeeld de overheid of een adviseur. Voor de meeste ondervraagde boeren is het cruciaal dat dit advies gratis is, al hangt ►

Van de week

het ook wel af van hoe advisering in de regio normaal gezien verloopt. Zo blijkt dat boeren uit het Verenigd Koninkrijk er minder een probleem mee hadden om voor dit advies te moeten betalen. Van de ondervraagde boeren die nu al beheerovereenkomsten hebben gaf maar 3% aan geen advies nodig te hebben. De boeren haalden ook aan dat gratis advies hen over de streep kan trekken om meer beheerovereenkomsten af te sluiten.

Waarom doe je mee?

De intrinsieke motivatie bij de boeren is groot. Ze hebben interesse in de natuur en willen de biodiversiteit op hun bedrijf verhogen. Meer dan de helft van de respondenten gaf aan deel te nemen om hun steentje bij te dragen aan het behouden en versterken van fauna en flora, omdat ze willen werken aan een beter leefmilieu en omdat ze een goed gevoel over hun landbouwbedrijf willen hebben. Overigens is dat sentiment ook aanwezig bij ondervraagde boeren die (nog) geen

beheerovereenkomsten hebben afgesloten: zij vinden dat ze zonder vergoeding al heel wat inspanningen leveren voor het leefmilieu. Na het goede gevoel, kwam als tweede reden om een beheerovereenkomst af te sluiten de financiële vergoeding.

De maatregelen die het best scoorden waren bloemblokken, vogelakkers, niet-geogoste granen en biodiverse graslanden. Landbouwers die al andere contracten afsloten, gaven aan dat ze ook openstaan om voor deze pakketten overeenkomsten af te sluiten. Ook opvallend: 15% van de ondervraagde boeren en jagers gaf aan dat ze de beheerovereenkomsten niet kenden. Het is dus belangrijk om te erkennen hoe sterk boeren achter biodiversiteit staan en de beheerovereenkomsten moeten in dat plaatje passen. Hier moet op zoek worden gegaan naar een compromis tussen wat nodig is om de natuur alle kansen te geven, en wat aanvaardbaar is voor de boer en past bij het land dat hij heeft en de manier waarop hij dat bewerkt. Communicatie

is hierbij ook erg belangrijk. Het gaat dan zowel over communicatie richting de boeren over welke opties er voor hen bestaan, als over communicatie naar het grote publiek.

Meer flexibiliteit

Veel landbouwers vragen meer flexibiliteit in de contracten voor beheerovereenkomsten zodat ze gepaster kunnen omgaan met bijvoorbeeld een verhoogde onkruiddruk en onverwachte of ongunstige weersomstandigheden. Ook meer flexibiliteit in zaai- en maaidata, het verplaatsen van maatregelen, het ontwerpen van meer geschikte eigen zaadmengsels en gepast predatiebeheer zijn wenselijk. Nu zijn de beheerovereenkomsten vaak te rigide om efficiënt te zijn en dat is een gemiste kans. De boeren zijn ook vragende partij voor meer flexibiliteit in de looptijd van de contacten. Landbouwers die een beheerovereenkomst afsluiten maken zich ook zorgen over eventuele risico's op mogelijke wettelijke beschermingen ten gevolge van het sluiten van die overeenkomsten, of zelfs over een blijvende impact op de rest van hun bedrijfsvoering.

Landbouwers die instappen in een beheerovereenkomst appreciëren het ook wanneer er vertrouwen gesteld wordt in wat ze doen, en wanneer er respectvol wordt omgegaan met hun inspanningen. Zo noemen ze meer zelfcontrole als vervanging van inspecties, een grotere waardering door de maatschappij voor hun inspanningen, en respect voor de beheerovereenkomsten, bijvoorbeeld het niet betreden van grasstroken. Minder geldelijke straffen indien er problemen in de uitvoering van de maatregelen worden vastgesteld, zouden ook kunnen bijdragen tot meer enthousiasme in de sector om in de toekomst nog nieuwe overeenkomsten af te sluiten. Ondervraagden die nu al beheerovereenkomsten hebben afgesloten, gaven aan dat ze interesse hebben in de mogelijkheid

voor langere contracten met meer mogelijkheden dan wat er nu al bestaat. Het is dan wel nodig om eventuele problemen snel te kunnen aanpakken en om kortetermijnoplossingen te vinden, zoals derogatie zonder een ingewikkeld bureaucratisch proces. Zo'n derogatie mag het doel van de beheerovereenkomsten niet in de weg staan.

Financieel

De ondervraagde boeren zijn het erover eens dat een vergoeding cruciaal is om een beheerovereenkomst af te sluiten, maar over hoe groot die precies moet zijn, lopen de meningen uiteen. Globaal genomen stellen landbouwers die nu al een beheerovereenkomst hebben dat een gemiddelde verhoging van de vergoeding met 18% wenselijk is. Voor wie nu nog geen overeenkomst heeft, mag het wat meer zijn. Zij verwachten een verhoging van 29% om gemotiveerd te kunnen worden voor beheerovereenkomsten.

En wat nu?

Als landbouwers via reguliere productie meer inkomsten kunnen genereren, zullen zij sneller afhaken of helemaal niet instappen in een beheerovereenkomst. Om de boeren blijvend te engageren, zijn dus een grotere flexibiliteit in de pakketten en een hogere vergoeding nodig. Ook extra acties om het draagvlak bij het brede publiek te vergroten kunnen een trigger zijn om meer landbouwers te laten beginnen of doorgaan met een beheerovereenkomst. Zo blijkt uit het onderzoek. "Deze conclusies worden nu meegenomen richting beleidsmakers. Het is de bedoeling dat er bij nieuwe projecten zo veel mogelijk rekening wordt gehouden met de noden van de landbouwers, zodat beheerovereenkomsten een nog groter succes kunnen hebben en we dus ook de biodiversiteit nog meer kunnen ondersteunen", aldus Korneel Verslyppe van Boerenatuur Vlaanderen. ■

Project Partridge

Partridge – Engels voor patrijs – is een Interreg North Sea Region-project, dat sinds 2016 loopt in zes landen: België, Denemarken, Engeland, Nederland, Duitsland en Schotland. Het project, waarin Boerenatuur Vlaanderen een van de partners is, wil in nauwe samenwerking met landbouwers en jagers demonstreren hoe moderne landbouw en biodiversiteitsbehoud hand in hand kunnen gaan. Hiervoor werd gewerkt in 10 grote demogebieden van 500 ha. Twee hiervan liggen in Vlaanderen, in Ramskapelle (Nieuwpoort) en Boekhoute (Assenede). Met de patrijs als symboolsoort realiseerden we er minstens 7% hoogkwalitatief habitat en monitoren we tot op heden de biodiversiteit. Hierbij maakten we gebruik van de bestaande beheerovereenkomsten, maar ook van experimentele maatregelen zoals keverbanken en bloemenblokken. Deze laatste werden ondertussen opgepikt als nieuw type beheerovereenkomst.

Wat is een beheerovereenkomst?

Beheerovereenkomsten zijn vrijwillige vijfjarige overeenkomsten tussen een landbouwer en de Vlaamse Landmaatschappij, waarbij extra maatregelen worden genomen die biodiversiteit in het landbouwgebied bevorderen in ruil voor een jaarlijkse vergoeding.

Korneel Verslyppe

regiocoördinator Boerenatuur Vlaanderen
korneel.verslyppe@boerenatuur.be

Zorg voor een stimulerend biodiversiteitsbeleid!

Beheerovereenkomsten zijn in Vlaanderen een van de belangrijkste beleidsinstrumenten om de biodiversiteit in het landbouwgebied op peil te houden. Alleen werkt dit enkel als voldoende landbouwers deelnemen en daarvoor is een stimulerend beleid nodig, dat ook rekening houdt met de noden van het terrein. De resultaten uit deze bevraging leveren relevante inzichten op van hoe het beleid verder in die richting aangepast en geoptimaliseerd kan worden. We gaan hiermee verder aan de slag! Waar we met Boerenatuur Vlaanderen ook volop op inzetten is waardering. Waardering voor de inspanningen van landbouwers voor de biodiversiteit. Want waardering motiveert en zet aan tot actie. Dit omvat ook meer dan het spreekwoordelijke schouderklopje, een financiële vergoeding voor maatschappelijke baten zoals biodiversiteit is ook een vorm van waardering.

“15% van de ondervraagde boeren kent beheerovereenkomsten nog niet.”